

Postojak wiesiołkowiec *Proserpinus proserpina* (1076)

Informacja w jakich regionach biogeograficznych występuje dany gatunek:

Gatunek występuje tylko w regionie kontynentalnym; w regionie alpejskim znane są jedynie dwa historyczne stanowiska z Pienin i B. Sądeckiego.

Koordynatorzy obecny i w poprzednim badaniu: Adam Malkiewicz

Eksperti lokalni obecni i w poprzednim badaniu:

Eksperti lokalni 2013: Tomasz Blaik, Marek Hołowiński, Marcin Kadej, Jacek Kazimierczak, Adam Malkiewicz, Mariusz Mleczak, Ewelina Myśków, Krzysztof Pałka, Adrian Smolis, Witold Zajda

Eksperti lokalni 2014: Tadeusz Kurzac, Krzysztof Mazur

Rok/lata poprzednich badań: Gatunek monitorowany po raz pierwszy.

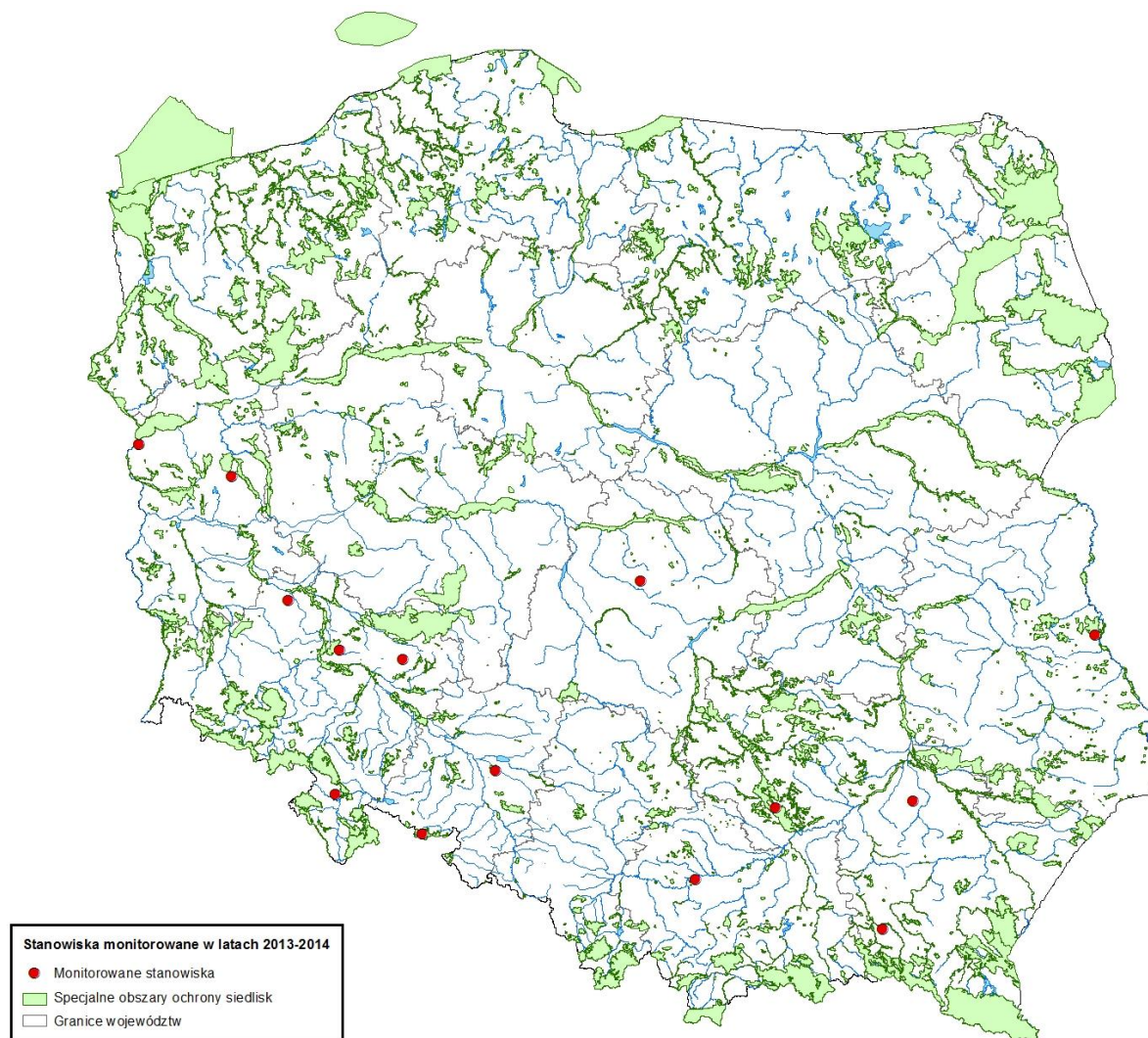

Liczba stanowisk monitoringowych oraz ich lokalizacja na tle obszarów

Reprezentatywność wyników pod względem lokalizacji

Badania monitoringowe dla gatunku prowadzono po raz pierwszy. **Łącznie przebadano 14 stanowisk.** Większość z nich (12) badano w 2013 r., a 2 w 2014 roku.

Postojak wiesiołkowiec jest obecnie znany z około 50 rozproszonych stanowisk, zlokalizowanych głównie w południowo-zachodniej, południowo-wschodniej i środkowej Polsce. Monitorowane w latach 2013-2014 stanowiska położone są w centralnej, zachodniej, południowej, południowo-zachodniej i południowo-wschodniej części kraju i stanowią stosunkowo dobrą reprezentację rozmieszczenia gatunku w regionie kontynentalnym. Niemniej, proponuje się rozszerzenie sieci monitoringowej w przyszłości o stanowisko w woj. mazowieckim i dodatkowe stanowisko w woj. lubelskim. Występowania postojaka wiesiołkowca można też się spodziewać na obszarze Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych. Tam też należałoby zlokalizować stanowisko monitoringowe, o ile niezależne badania wykażą tam obecność gatunku.

W regionie alpejskim nie należy w najbliższym czasie lokować żadnych stanowisk z uwagi na małe prawdopodobieństwo odkrycia tam postojaka wiesiołkowca.

Wyniki badań

Podsumowanie wyników badań wskaźników na stanowiskach

Tab. 1. Wskaźniki na stanowiskach (liczba st.)

Zestawienie ocen wskaźników stanu ochrony gatunku na badanych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym (wartości w tabeli oznaczają liczbę stanowisk)

Parametr	Wskaźnik	Ocena (liczba stanowisk)			XX nieznana
		FV Właściwa	U1 niezadowolająca	U2 zła	
Populacja	obecność gatunku				14
Siedlisko	baza pokarmowa				14
	ekspozycja stanowiska				14
	rośliny nektarodajne				14
	zbiorowisko roślinne/zespół roślinny				14

Brak waloryzacji nie pozwala na oceny wskaźników. Poniżej przedstawiono, jakie dane odnośnie poszczególnych charakterystyk zebrano w trakcie prac monitoringowych.

Populacja

Obecność gatunku. Obecność gatunku stwierdzono jedynie na 5 z 14 badanych stanowisk (Majdan Stuleński, Winiary, Kraków Pychowice, Łódź-Ogród Botaniczny i Umieszcz-Podgórze). Liczba obserwowanych dorosłych motyli wynosiła od 1 (Winiary) do 12 (Majdan Suleński). Tylko na jednym stanowisku (Łódź-Ogród Botaniczny) stwierdzono obecność gąsienic.

Siedlisko

Baza pokarmowa. Na wszystkich stanowiskach zebrano dane na temat rodzaju roślin żywicielskich gąsienic, a na większości ich zastanej ilości, wyrażonej jako zajmowana przez nie powierzchnia. Wśród roślin najczęstszy był wiesiołek (przeważnie wiesiołek dwuletni *Oenothera biennis*) – 7 stanowisk. Na 6 stanowiskach stwierdzono obecność wierzbownic *Epilobium* spp., a wśród nich *Epilobium hirsutum* (2 stan.) i *Epilobium tetragonum* (1 stan.). Wierzbówka kiprzyca stanowiła prawdopodobnie pokarm dla gąsienic na dwóch stanowiskach, gdyż innych potencjalnych roślin żywicielskich tam nie znaleziono. Na trzech stanowiskach odnotowano nieliczne występowanie krwawnicy pospolitej *Lythrum salicaria*. Największą powierzchnię zajmował wiesiołek dwuletni na stanowisku Majdan Stuleński (liczny w rozproszaniu na 3 ha). Na stanowiskach Glińsk i Chrzastowice występują tylko pojedyncze rośliny wiesiołka. Wierzbownice i wierzbówka kiprzyca zajmowały zwykle nieduże powierzchnie na stanowiskach badawczych. Od Wołowa i Cielętnik (2-3 ary), przez Winiary i Jarnołtówek (do 2 arów) po Łączną (2 m²). Krwawnica pospolita rośnie na dwóch stanowiskach w towarzystwie innych roślin żywicielskich i jej powierzchni osobno nie szacowano. Na stanowisku Owczary roślin żywicielskich w tym roku nie stwierdzono, ale rosną one na przydrożu w odległości kilkuset metrów. Tam gdzie nie było pewności co do

przynależności gatunkowej wiesiołków, z uwagi na trudności taksonomiczne w obrębie rodzaju *Oenothera*, do dokumentacji wpisywano tylko nazwę rodzajową.

Ekspozycja stanowisk. Przeważała ekspozycja południowa i południowo-zachodnia. Jedno stanowisko wykazywało niewielkie nachylenie w kierunku północnym, jedno – w kierunku wschodnim, jedno położone było na terenie płaskim. Większość stanowisk była niezacieniona. Zacienienie stwierdzono na stanowisku Cielętniki.

Rośliny nektarodajne. Rośliny nektarodajne dla motyli są jeszcze słabiej przebadane niż rośliny żywicielskie gąsienic. W sezonie monitoringu nie zaobserwowano żerujących osobników na kwiatach, dlatego trudno by było oceniać tę charakterystykę. Wśród potencjalnych roślin żywicielskich motyli wymieniano takie rośliny, jak goździk *Dianthus carthusianorum*, żmijowiec zwyczajny *Echium vulgare*, nostrzyk biały *Melilotus alba*, driakiew *Scabiosa ochroleuca*, macierzanka zwyczajna *Thymus pulegioides*, janowiec barwierski *Genista tinctoria*, koniczyna polna *Trifolium arvense*, wiesiołek dwuletni (*Oenanthe biennis* L.), bniec biały (*Silene alba* Mill.), lepnica zwisła (*Silene nutans* L.), ostróżka polna *Consolida regalis*, mydlnica lekarska *Saponaria officinalis*, szalwia łąkowa (*Salvia pratensis*), pajęcznica liliowata (*Anthericum liliago*), wyka (*Vicia* sp.), ostrołódka kosmata (*Oxytropis pilosa*), przelot pospolity (*Anthyllus vulneraria*).

Zbiorowisko roślinne/zespół roślinny. Badane stanowiska reprezentowały różne typy roślinności. Najczęstsze były murawy kserotermiczne (Festuco-Brometea) oraz murawy napiaskowe Festuco-Brometea (po 3 stanowiska) i zmiennowilgotne łąki trzęślicowe Molinion (2 stanowiska). Występowały również łąka kaczeńcowa *Calthion palustris*, łąka świeża *Arrhenatheretum elatioris* oraz bliżej niezidentyfikowana roślinność ruderalna i psammofilna.

Podsumowanie i porównanie ocen stanu ochrony gatunku, w tym jego parametrów na badanych stanowiskach

Tab. 2. Parametry i ocena ogólna stanu ochrony na stanowiskach oraz porównanie wyników badań
Zestawienie i porównanie ocen stanu ochrony gatunku, w tym jego parametrów na badanych stanowiskach w regionie biogeograficznym kontynentalnym w roku 2013

L.p.	Lokalizacja stanowiska (województwo)	Nazwa stanowiska	Oceny na stanowiskach			
			Populacja	Siedlisko	Perspektywy ochrony	Ocena ogólna
			Wyniki obecnych badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki obecnych badań	Wyniki obecnych badań
1.	dolnośląskie	Cielętniki	XX	XX	XX	XX
2.	dolnośląskie	Ogorzelec-Turów	XX	XX	XX	XX
3.	dolnośląskie	Wołów	XX	XX	XX	XX
4.	dolnośląskie	Łączna	XX	XX	XX	XX
5.	lubelskie	Majdan Stuleński	XX	XX	XX	XX
6.	lubuskie	Owczary	XX	XX	XX	XX
7.	lubuskie	Glińsk	XX	XX	XX	XX
8.	łódzkie	Łódź – Ogród Botaniczny	XX	XX	XX	XX
9.	małopolskie	Kraków Pychowice	XX	XX	XX	XX
10.	opolskie	Chrzastowice	XX	XX	XX	XX

11.	opolskie	Jarnołtówek	XX	XX	XX	XX
12.	podkarpackie	Uroczysko Krokiew	XX	XX	XX	XX
13.	podkarpackie	Umieszcz – Podgórze	XX	XX	XX	XX
14.	świętokrzyskie	Winiary	XX	XX	XX	XX
Suma ocen			14 XX	14 XX	14 XX	14 XX

Ze względu na brak waloryzacji analiza ocen parametrów nie jest możliwa.

Obecność gatunku udało się potwierdzić tylko na pięciu stanowiskach, z tym że na dwóch z nich (Winiary i Kraków Pychowice) były to pojedyncze osobniki dorosłe, a na jednym tylko gąsienice (Łódź-Ogród Botaniczny). Trzeba przy tym podkreślić, że same stwierdzenia pojedynczych motyli dorosłych nie przesądzają jeszcze o zasiedleniu stanowiska. Tylko na dwóch stanowiskach - Majdan Stuleński i Umieszcz-Podgórze - gatunek pojawił się liczniej (odpowiednio 12 i 9 osobników). Tylko na jednym stanowisku stwierdzono gąsienice.

Wobec braku stwierdzeń gatunku na większości stanowisk, trudno o ocenę stanu siedlisk i perspektyw zachowania gatunku w oparciu o zebrane w tym roku dane.

Zimna i mokra wiosna 2013 r. oraz poprzedzająca ją mroźna zima trwająca do końca marca mogły mieć decydujące znaczenie dla wyników monitoringu (w 2013 r. badano znakomitą większość stanowisk). Dla gatunków owadów, które posiadają w Polsce północną granicę zasięgu, okresowe ustępowanie z części terytorium z uwagi na lokalne zjawiska pogodowe nie jest zjawiskiem rzadkim.

Oddziaływania i zagrożenia

Tab. 3. Oddziaływania na stanowiskach i porównanie wyników badań (liczba st.)

Podsumowanie aktualnych oddziaływań dla gatunku na badanych stanowiskach dla regionu biogeograficznego kontynentalnego

Kod	Oddziaływanie	Łącznie liczba monitorowanych stanowisk	Wpływ pozytywny (liczba stanowisk)			Wpływ neutralny (liczba stanowisk)			Wpływ negatywny (liczba stanowisk)		
			A	B	C	A	B	C	A	B	C
A03.03	zaniechanie / brak koszenia	14							1		
A03.02	nieintensywne koszenie	14		1			1				
A04.01.02	intensywny wypas owiec	14		1							
A04.03	zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	14					1				
A06.02.02	nieintensywne wieloletnie uprawy niefirmyjne	14					1				
A08	nawożenie (nawozy sztuczne)	14									1
B01.01	zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime)	14								1	
C01.01	wydobywanie piasku i żwiru	14						1			
C01.04.01	kopalnie odkrywkowe	14			2						
D01.02	drogi, autostrady	14								1	
D01.04	drogi kolejowe, w tym TGV	14							1		

E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	14					1		1		
F03.02.01	kolekcjonowanie (owadów, gadów, płazów...)	14					1				
G04.01	Poligony	14			1						
G05.04	wandalizm	14								1	
I01	nierodzące gatunki zaborcze	14							2		
I02	problematyczne gatunki rodzime	14							1		
J01.01	wypalanie	14							2		
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	14							5	3	
K02.02	nagromadzenie materii organicznej	14							1		
M02.01	przesunięcie i zmiana siedlisk	14							1		

Najczęściej stwierdzanym oddziaływaniem negatywnym okazała się zmiana składu gatunkowego (sukcesja). W powiązaniu z oddziaływaniem nierodzących gatunków zaborczych (2 stan.) i problematycznych gatunków rodzimych (1 stan.) daje to obraz zarastania siedlisk postojaka wiesiołkowca. Do tego na pojedynczych stanowiskach dochodzą: nagromadzenie materii organicznej, drogi, drogi kolejowe, wandalizm, w tym: pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych i zakładów, a także wypalanie (po 2 stan.). Do oddziaływań neutralnych zaliczono: zarzucenie pasterstwa (brak wypasu), wydobywanie piasku i żwiru, kolekcjonowanie (owadów) i nieintensywne wieloletnie uprawy niedrzewne. Wyróżniono też niewielkie pozytywne oddziaływania, takie jak: nieintensywne koszenie (1), intensywny wypas owiec (1), kopalnie odkrywkowe (2) i poligony (1). Wynika z tego, że niektóre typy oddziaływań polegające na umiarkowanym lub częściowym przekształcaniu siedliska gatunku, np. odświeżaniu gruntu w miejscach mocno zarośniętych i zacienionych, mogą pomóc w spontanicznej regeneracji właściwej roślinności dla siedliska. Tego typu działania mogą też przyczynić się do ponownego zasiedlenia starych stanowisk (rekolonizacji) albo też kolonizacji zupełnie nowych stanowisk. W takim rozumieniu przekształceń siedliska, oddziaływania tu zaliczone do negatywnych i neutralnych, jak wypalanie i wydobywanie piasku i żwiru, są takimi tylko początkowo, gdyż w kolejnych kilku latach pod pewnymi warunkami, mogą się stać oddziaływaniami pozytywnymi.

Tab. 4. Zagrożenia na stanowiskach i porównanie wyników badań (liczba st.)

Podsumowanie przewidywanych zagrożeń dla gatunku na badanych stanowiskach dla regionu biogeograficznego kontynentalnego

Kod	Zagrożenie	Łącznie liczba monitorowa nych stanowisk	Wpływ (liczba stanowisk)		
			A	B	C
A02.01	intensyfikacja rolnictwa	14	1		
A02.03	usuwanie trawy pod grunty orne	14	2		
A03.03	zaniechanie/brak koszenia	14	1		
A06.02.01	intensywne wieloletnie uprawy niedrzewne / intensyfikacja	14	1		
B01	zalesianie terenów otwartych	14	2		
C01.04.01	kopalnie odkrywkowe	14	1		
D01.04	drogi kolejowe, w tym TGV	14	1		

E01.03	zabudowa rozproszona	14	1		
E03.01	pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	14	3		
I01	nierodzące gatunki zaborcze	14	1		
J01.01	wypalanie	14	2		
K02.01	zmiana składu gatunkowego (sukcesja)	14	6		
M02.01	przesunięcie i zmiana siedlisk	14	1		

Najczęściej wymienianym zagrożeniem dla siedlisk gatunku jest zmiana składu gatunkowego (sukcesja – 6 stanowisk), prowadząca do utraty siedlisk. Do utraty siedlisk prowadzi także zalesianie terenów otwartych (drzewa rodzime), obserwowane na 2 stanowiskach. Podobnym zagrożeniem jest inwazja gatunków obcych, których na badanych stanowiskach znaleziono w sumie aż 11 gatunków, w tym takie, które bardzo silnie zarastają i mogą wypierać rodzimą roślinność i faunę, np. oba gatunki nawłoci amerykańskich, przymiotno kanadyjskie oraz robinia akacjowa. Na jednym ze stanowisk (Cielętniki) stwierdzono bardzo zaawansowane stadium powyższych zjawisk i tam już występuje bardzo niewielka powierzchnia zdegenerowanych muraw kserotermicznych. Innym zagrożeniem, które pojawia się sporadycznie na stanowiskach postojaka wiesiołkowca jest nielegalne wypalanie resztek suchej roślinności na wiosnę. Późną wiosną może to bezpośrednio zagrażać motylom, które w porze dnia przesiadują wyeksponowane bezpośrednio na roślinach muraw lub łąk. Kolejnym z tej grupy zagrożeń jest pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych lub obiektów rekreacyjnych, które wystąpiło na 3 stanowiskach. Dotyczy to głównie dawnych wyrobisk piasku i żwiru oraz nieużywanych już kamieniołomów, gdzie miejscowa ludność często lokalizuje dzikie wysypiska śmieci.

Inne wymieniane zagrożenia jak intensyfikacja rolnictwa, zabudowa rozproszona i drogi kolejowe zaliczyć można do trudno przewidywalnych, gdyż nie są podparte konkretnymi projektami lub planami zagospodarowania.

Informacja o gatunkach obcych

Tab. 5. Gatunki obce

Zestawienie informacji o gatunkach obcych, stwierdzonych w trakcie monitoringu gatunku

Lokalizacja stanowiska (województwo)	Stanowisko	Obserwowane gatunki obce (<i>lista gatunków</i>)
		Wyniki obecnych badań
woj. dolnośląskie	Wołów	robinia akacjowa <i>Robinia pseudacacia</i> L.
woj. dolnośląskie	Wołów	nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.
woj. dolnośląskie	Cielętniki	cykoria podróżnik <i>Cichorium intybus</i> L.
woj. dolnośląskie	Cielętniki	łubin trwały <i>Lupinus polyphyllus</i> Lindl.
woj. dolnośląskie	Cielętniki	robinia akacjowa <i>Robinia pseudacacia</i> L.
woj. dolnośląskie	Cielętniki	nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.
woj. dolnośląskie	Łączna	cykoria podróżnik <i>Cichorium intybus</i> L.
woj. dolnośląskie	Ogorzelec - Turów	klon jesionolistny <i>Acer negundo</i> L.
woj. dolnośląskie	Ogorzelec - Turów	ostróżeczka polna <i>Consolida regalis</i> GRAY
woj. dolnośląskie	Ogorzelec - Turów	przymiotno kanadyjskie <i>Conyza canadensis</i> (L.) Cronquist
woj. dolnośląskie	Ogorzelec - Turów	słonecznik bulwiasty <i>Helianthus tuberosus</i> L.
woj. dolnośląskie	Ogorzelec - Turów	szrotówek robiniacek <i>Phyllonorycter robiniella</i> (Clem.)
woj. dolnośląskie	Ogorzelec - Turów	robinia akacjowa <i>Robinia pseudacacia</i> L.
woj. dolnośląskie	Ogorzelec - Turów	nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i> L.

woj. lubelskie	Majdan Stuleński (gm. Wola Uhruska)	orzech włoski <i>Juglans regia</i> L.
woj. lubuskie	Owczary	robinia akacjowa <i>Robinia pseudacacia</i> L.
woj. lubuskie	Glińsk	robinia akacjowa <i>Robinia pseudacacia</i> L.
woj. małopolskie	Kraków Pychowice	biedronka arlekin <i>Harmonia axyridis</i> (Pallas, 1773)
woj. małopolskie	Kraków Pychowice	nawłoc późna <i>Solidago gigantea</i> Aiton
woj. podkarpackie	Umieszcz-Podgórze	cykoria podróżnik <i>Cichorium intybus</i> L.
woj. podkarpackie	Umieszcz-Podgórze	nawłoc kanadyjska <i>Solidago canadensis</i>

Ocena zastosowanej metodyki monitoringu i ewentualne propozycje zmian wraz z uzasadnieniem – na podstawie badań prowadzonych w danym etapie

Zaproponowana koncepcja metodyki monitoringu jest właściwa, ale trudna do skutecznego zastosowania, co pokazały badania w latach 2013-2014. Szczególnie dotyczy to sezonów z mokrą i chłodną wiosną oraz/lub po mroźnych i wydłużonych zimach, kiedy populacje gatunków takich jak postojak wiesiołkowiec stają się skrajnie nieliczne i trudne do wykrycia. Być może więc jest to gatunek o populacjach efemerycznych, nietrwałych, których wykrywanie zależy od szeregu czynników, w tym nieprzewidywalnych warunków pogodowych w danym sezonie oraz od napływu (imigracji) osobników z obszarów położonych bardziej na południe. W oparciu o doświadczenia z pierwszego etapu monitoringu gatunku dopracowano wstępnie zaproponowaną metodykę. W przyszłym etapie monitoringu większą uwagę należy skupić na poszukiwaniach gąsienic, ich oszacowaniu na transektach oraz powierzchni zajmowanej przez ich rośliny żywicielskie. Same stwierdzenia pojedynczych motyli dorosłych nie przesądzą jeszcze o zasiedleniu stanowiska. Doprecyzowano też wskaźnik ekspozycja stanowiska. Chodzi tu o wystawę słoneczną (nasłonecznienie) skupiska/kępy roślinności żywicielskiej dla gatunku, a konkretnie gąsienic/żerowiska gąsienic, a nie samą wystawę zbocza/stoku, gdyż bywają stanowiska na terenach płaskich lub niemal płaskich.

Propozycje działań ochronnych oraz wnioski dotyczące skuteczności dotychczas wykonywanych zabiegów

Stanowisko Owczary: Na badanym stanowisku prowadzony jest wypas owiec oraz wycinka młodych drzew robinii akacjowej zorganizowany przez Klub Przyrodników ze Świebodzina. Działania są skuteczne – roślinność kserotermiczna utrzymuje się na dawniejszym poziomie. Miejsca które zostały odsłonięte przez wycięcie robinii akacjowej zostały częściowo zasiedlone przez roślinność kserotermiczną.

Stanowisko Winiary: Stanowisko wymaga pilnych działań polegających na odśłanianiu muraw kserotermicznych poprzez wycinanie drzew i krzewów oraz wykaszanie i usuwanie roślinności inwazyjnej. Sukcesja naturalna zagraża przede wszystkim NE i N stokom. W miejscach tych należy też usunąć zalegające odpady z produkcji rolnej, budowlanej i komunalnej.

Należy zwrócić uwagę na perspektywiczne narzędzia ochrony prawnej stanowiska, gdyż leży ono częściowo na granicy lub poza granicami obszaru Natura 2000. W świetle przyszłego rozwoju wydobywania gipsu w najbliższej okolicy, część stanowiska (od strony Woli Zagojskiej Górnej) może być zagrożona.

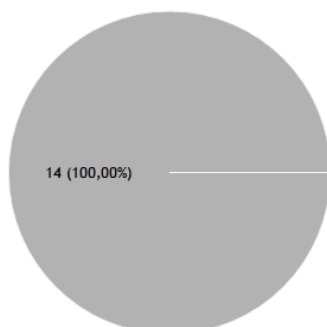

Syntetyczne podsumowanie wyników dla gatunku

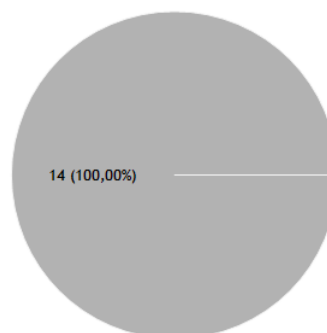
Region kontynentalny

Populacja 2013-2014

■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

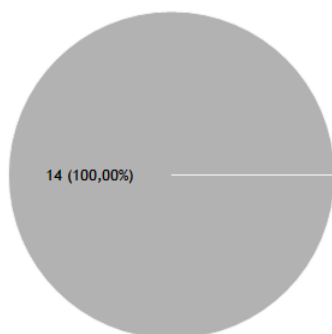
Siedlisko 2013-2014

■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowolający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

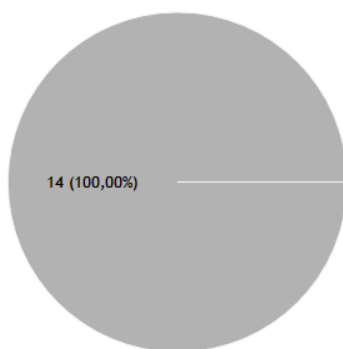

Perspektywy ochrony 2013-2014

■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowalający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

Ocena ogólna 2013-2014

■ FV – stan właściwy ■ U1– stan niezadowalający ■ U2 – stan zły ■ XX – stan nieznany

W ramach prac monitoringowych w latach 2013-2014 nie była możliwa ocena parametrów stanu ochrony gatunku, ponieważ na tym etapie prac nie jest jeszcze możliwe opracowanie waloryzacji przyjętych wskaźników/charakterystyk stanu ochrony. Zbyt mało jeszcze wiemy o gatunku, a w latach 2013-2014 jego występowanie zostało stwierdzone jedynie na 1/3 badanych stanowisk.

Populacja

Obecność gatunku potwierdzono jedynie na 5 z 12 badanych stanowisk (Majdan Suleński, Winiary, Kraków Pychowice, Łódź-Ogród Botaniczny, Umieszcz-Podgórze). Liczba obserwowanych dorosłych motyli wynosiła od 1 (Winiary) do 12 (Majdan Suleński w woj. lubelskim). Tylko na jednym ze stanowisk stwierdzono obecność gąsienic (Łódź-Ogród Botaniczny). Same stwierdzenia pojedynczych motyli dorosłych nie przesądzają jeszcze o zasiedleniu stanowiska. Gatunek pojawił się liczniej jedynie na 2 stanowiskach (Majdan Suleński w woj. lubelskim i Umieszcz-Podgórze w woj. podkarpackim).

Siedlisko

Na wszystkich stanowiskach zebrano dane na temat rodzaju potencjalnych roślin żywicielskich gąsienic i ich zastanej ilości wyrażonej jako zajmowana przez nie powierzchnia. Najczęstszy był wiesiołek (przeważnie wiesiołek dwuletni *Oenothera biennis*) – 7 stanowisk. Na 6 stanowiskach stwierdzono obecność wierzbownic *Epilobium* spp., a wśród nich *Epilobium hirsutum* (2 stan.) i *Epilobium tetragonum* (1 stan.). Wierzbowka kiprzyca stanowiła prawdopodobnie pokarm dla gąsienic na dwóch stanowiskach, gdyż innych potencjalnych roślin żywicielskich tam nie znaleziono. Na trzech innych stanowiskach odnotowano nieliczne występowanie krwawnicy pospolitej *Lythrum salicaria*.

W sezonie monitoringu nie zaobserwowano żerujących osobników dorosłych na kwiatach, dlatego eksperci nie decydowali się na ocenę wskaźnika rośliny nektarodajne. Zebrano jednak informacje o ich obecności i zasobności siedlisk w te rośliny. Wśród potencjalnych roślin żywicielskich motyli wymieniano takie rośliny, jak: goździk *Dianthus carthusianorum*, żmijowiec zwyczajny *Echium vulgare*, nostrzyk biały *Melilotus alba*, driakiew *Scabiosa ochroleuca*, macierzanka zwyczajna *Thymus pulegioides*, janowiec barwierski *Genista tinctoria*, koniczyna polna *Trifolium arvense*, wiesiołek dwuletni (*Oenanthe biennis* L.), bniec biały (*Silene alba* Mill.), lepnica zwisła (*Silene nutans* L.), ostróżka polna *Consolida regalis*, mydlnica lekarska *Saponaria officinalis*, szalwia łąkowa (*Salvia pratensis*), pajęcznica liliowata (*Anthericum liliano*), wyka (*Vicia* sp.), ostrołódka kosmata (*Oxytropis pilosa*), przelot pospolity (*Anthylis vulneraria*)

Podjęto też próby przyporządkowania siedlisk gatunku do grupy lub konkretnego zespołu roślinnego. Badane stanowiska reprezentowały różne typy roślinności. Najczęstsze były murawy kserotermiczne (Festuco-Brometea) oraz murawy napiaskowe Festuco-Brometea (po 3 stanowiska) i zmiennowilgotne łąki trzęślicowe Molinion (2 stanowiska). Występowały również łąka kaczeńcowa *Calthion palustris*, łąka świeża *Arrhenatheretum elatioris* oraz bliżej niezidentyfikowana roślinność ruderalna i psammofilna.

Perspektywy ochrony

Wobec braku stwierdzeń gatunku na większości stanowisk, trudno o ocenę perspektyw ochrony gatunku w oparciu o zebrane w tym roku dane. Zgromadzone informacje dotyczące aktualnych oddziaływań i przyszłych zagrożeń dla badanych stanowisk wskazują, że jednym z najpoważniejszych oddziaływań/zagrożeń jest sukcesja naturalna (wtórna) oraz zarastanie przez rośliny inwazyjne.

Ocena ogólna

Stan nieznany (XX). Należy zaznaczyć, że zimna i mokra wiosna 2013 oraz poprzedzająca ją mroźna zima trwająca do końca marca mogły mieć decydujące znaczenie dla wyników monitoringu. Dla gatunków owadów które posiadają w Polsce północną granicę zasięgu, okresowe ustępowanie z części terytorium z uwagi na lokalne zjawiska pogodowe nie jest zjawiskiem rzadkim.